

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
601 East S. Lawrence St.
Office of publication:
2057 So. Lawrence Ave.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIV.

Cena lista
je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., ponedeljek, 21. marca (March 21) 1921.

Subscription \$5.00
Yearly.

STEV.—NUMBER 66.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

MORALNA KLOFU- TA ZA GOMPERSA.

STROJNIKI OSTANEJO V MED- NARODNI FEDERACIJI.

Gompersovo pismo nima nanje
najmanjšega vpliva.

Washington, D. C. (Fed. Press). — Če se pazno čita Gompersovo pismo Mednarodni strokovni federaciji v Amsterdamu, v katerem pravi, da se "Ameriška delavska federacija" ne pridruži 26,000,000 "Amsterdamske internacionale," tedaj se odkrije fakt, da Samuel Gompers obtožuje te delavce, da hočejo zrušiti ameriško vlado. Obtožuje jih tudi revolucionarnega radikalizma, kar so se izrekli za socializacijo in demokratsko upravo industrije, torej principa, o katerem je glasovala konvencija "Ameriške delavske federacije" na konvenciji lani v Montrealu in ki ga je sprejela z 29,000 proti 8,000 glasovom.

Kako težke so obdolžitve Gompersove pokazuje njegovo pismo: "Ekskuzivni odborniki "Mednarodne federacije strokovnih društev" so sprejeli taktiko, ki priporoča revolucionarno taktiko, katere končni cilj je socializacija industrije. "Ameriška delavska federacija" nasprotuje taki taktiki in kompromisa ni med tema dvema teorijama."

E. C. Davison, tajnik "Mednarodnega društva strojnikov," pravi o Gompersovi izjavi: "To je zelo čudno, ker so delegatje na zadnji konvenciji "Ameriške delavske federacije" glasovali z veliko večino za socializacijo železnice industrije. Zdi se, da smo se poskušili konjke prazniti in da nismo vedeli, da smo revolucionarni. Odborniki "Ameriške delavske federacije" so dobili na montrealški konvenciji inštrukcije, da delajo za socializiranje železnice industrije. Kako morejo trditi, da federacija nasprotuje socializaciji?"

Dalje Gompers navaja v svojem pismu, da se med štirimi točkami "Strokovne internacionale" glasi tretja "socializacija proizvodnje sredstev."

Davis je nedavno poslal pismo centralni delavski organizaciji v Butlerju, Pa., v kateri pravi, da ostane "Mednarodno društvo strojnikov" kljub nazorom nekaterih odbornikov "Ameriške federacije", del gibanja "Internacionalne strokovne federacije," ker je združeno z "Mednarodno federacijo kovinskih delavcev," h kateri pripadajo tudi organizirani delavci Francije, Italije, Velike Britanije in Nemčije.

VANDERLIP TUDI POBIJA VESTI O "REVOLTI."

Pravi, da odini "boji" v Moskvi
so nasikoli otrok na forte iz snega.

New York, N. Y. — Washington B. Vanderlip, znani zastopnik sindikata kapitalistov z ameriškega zapada, ki se zopet mudi v Moskvi zaradi svojih trgovskih koncesij, je sporočil zadnje dni, da ni bilo v Moskvi nobene revolte. Njegova brzojavka, katero je prejel tukajšnji "Rusko Golos" čez Berlin, se glasi:

"Brzojavite v Ameriko, da Američani ne smejo verjeti pravljicam o protirevoluciji v Moskvi. Tukaj in daleč naokoli je najlepši mir. Edine "boje", ki sem jih videl okrog Kremļa, vrše otroci, ki naskakujejo trdnjave iz snega in se veselo kepaajo. Da govorim resno: Jaz nisem slišal niti enega strela v Moskvi.

"Moje razprave z zastopniki sovjetske vlade se nadaljujejo. Delam priprave za izvoz ruskega sirovega materiala v Ameriko, s katerim bo plačano ameriško blago, ki se prične pošiljati v Rusijo kakor hitro bo obnovljena trgovska zveza med obema republikama. Jazno je, da vas poročila o nemirih in uporih v sovjetski Rusiji so nalašč inspirirana v svrhu, da prepričajo trgovske pogajalce med Rusijo in Ameriko."

23 UBITIH V TREH VELIKIH BITKAH MED IRCI IN AN- GLEŽI.

London, 20. marca. — Irski republikanci so večeraj razstrelili most pri Kinsalu v hipu, ko so bili na mostu trije motorni vozovi z vojakmi. Osem vojakov je bilo ubitih in sedem ranjenih. Med Irce je bilo tudi več ubitih in 20 ujetih. — V Cross Baryju je 500 Ircev napadlo vojaške in šest Angležev je bilo ubitih ter pet ranjenih. — V okraju Cork sta bila ubita dva črnokrajca. Angležem so požgali 16 kmetijskih hiš v omejenem kraju.

ENTENTNE ČETE V NEMČIJI PRO- DIRAJO DALJE.

Francozi so okupirali Muelheim
in prodirajo ob železnici proti
Essenu.

NEMČIJA NE SME POSLATI ČET NA ŠLEZKO MEJO.

Duesseldorf, Nemčija, 20. marca. — Ententne čete so v petek in večeraj zasedle vse železniške postaje ob progi, ki drži iz Duisburga v Essen, in so samo še dve milj in pol oddaljene od Esena. Francozi so okupirali Wedau in Muelheim v ruhrskem okrožju.

Nemški tovarnarji in trgovci preseljujejo svoje pisarne v Berlin, Hanover in v druga mesta v Severni Nemčiji; nekateri celo preseljujejo vse svoje tovarne. Mnogi nemški bogataši so tudi zapustili okupirana mesta in se naselili v notranjosti Nemčije.

Berlin, 20. marca. — Danes dni so se pojavile angleške bojne ladje v nemških pristaniščih. V nemškem parlamentu se zelo vznemirjajo valed tega. Ministrski predsednik Fehrenbach je večeraj pozival zbornico, da naj hitro sprejme razorožitveni zakon, kajti vlada neče biti odgovorna za posledice, ako ne bo zakon kmalu sprejet.

Paris, 20. marca. — Poslanski svet je v posebni noti, ki je bila dostavljena nemški plebiscitni komisiji, opozoril nemško vlado, da ne sme pošiljati oborožene garde na mejo Gornje Šlezije, kjer se danes vrši plebiscit. Za mir in red v Gornji Šleziji je odgovorna medzvezniška plebiscitna komisija in izključno njene čete smejo biti na Šlezkem teritoriju.

Noto enake vsebine je poslanski svet dostavil tudi poljski plebiscitni komisiji.

NEPRIJETNA RAZSODBA ZA PROHIBICIONISTE.

Springfield, Ill. — Zvezni sodnik Louis Fitzhenry je podal razsodbo, s katero niso prohibicionisti fanatiki prav nič zadovoljni. Odločil je, da morajo prohibicionisti uradniki imeti sodnijsko dovoljenje za preiskavo hiše, preden vstopijo v privatno hišo. Imeti morajo dokaz, da se je v hiši prodajala opojna pijača, preden dbe sodnijsko dovoljenje za hišno preiskavo.

Sodnik se je držal stare in pravilne teorije, da je dom državljan njegova trdnjava, v katero ne sme nihče vstopiti brez njegovega dovoljenja ali če sodišče ni izdalo odredbe za hišno preiskavo. Prohibicionisti so zaradi sodniške odredbe silno jezni in samoposebi se razume, da bodo apelirali na višjo instanco.

ALI JE STROKOVNA ORGANI- ZACIJA POTREBNA ZA DE- LAVCE?

Tacoma, Wash. — Ko so se vozni organizirali pred dvajset leti v tem mestu, so prejemali dolar petdeset centov mezde na dan. Delati so morali po dvanajst ur dnevno in opravljati konje po delu. Zdaj je uveden osemurni delavnik in meza znaša pet dolarjev.

ČRNCI NA JUGU BODO DELALI SAMO ZA HRANO

KUKLUKSKLANOVCI REŠUJE- JO NA TA NAČIN BOGAJE PLANTAŽNIKE NA JUGU.

Zamorski plantažni delavci niso
organizirani.

Washington, D. C. — Tukajšnji agentje bombažnih tovarnarjev izjavljajo, da bodo zamorec delali na bombažnih plantažah brez meze. Plantažniki v južnih državah posajajo zamorec za njih delo koruzno moko, sirup, prašiče in še nekaj zelo primitivnih stvari za delo skozi letošnjo sezono na bombažnih nasadih. Denarja ne bodo prejeli, dokler ne bo bombaž pospravljen s polja. Pa tudi takrat bodo dobili zamorec denar, če bodo prejet živili manj znesla v vrednosti, kot znaša njih zaslužek. To pomeni, da bodo zelo redki tisti zamorec, ki bodo prejeli kaj denarja. S kom naj plačajo zamorec zdravniku, si kupijo obleko ali krijejo druge stroške, je seveda uganka, za katere rešitev se ne brigajo bogati plantažniki, ker se ne brigajo zanjo zamorec.

Po končani civilni vojni je bil ta sistem tudi nekaj časa v veljavi, ker so bili zamorec proglasoni svobodnim, sredstev pa niso imeli za življenje. Takrat so jim plantažniki diktirali: Zamorec delajte za hrano, če nečete, pa pogumite. Osvoboditev zamorcev telesne sužnosti je prinesla njih prejšnjim gospodarjem velike koristi.

Zdaj so ta sistem — plačevanje dela v naravnih — zopet uvedli kukluksklanovci in druge nasadnjaške organizacije na jugu. Bogati plantažniki so rešeni. Vrgli bodo zamorec malo koruze, krompirja in drugih živih zelo dvomljive vrednosti in zamorec bodo morali garati skozi vse leto. Če se bo po kateri zamorec upri, tedaj se bo zbrala linčarska drhal, ki ga obtoži izmišljenega hudodelstva in ga linča. Zamorski delavci na bombažnih plantažah niso organizirani in zaradi tega ravno bogati plantažniki z njimi, kot se jim ljubi.

Zdi se, da so zamorski delavci sprejeli ponudbo bogatih plantažnih posestnikov, kajti moč je na njih strani.

BORAH POZIVA AMERIKO NA TRGOVINO Z RUSIJO.

Hoover pravi, da vlada se še ni
odločila.

Washington, D. C. — Senator Borah je v petek pozval vlado, da naj hitro restavrira trgovske stike z Rusijo.

"Skrajni čas je že, da nekaj storimo," je rekel Borah. "ako hočemo ohraniti naš delež ruske trgovine. Naša vlada je storila veliko napako, ker je dopustila, da je Velika Britanija prva sklenila trgovsko pogodbo z Rusijo. Amerika bi morala biti prva in pokazati pot drugim."

V kongresnih krogih se trdno pričakuje, da bo rusko vprašanje prvo med vsemi mednarodnimi problemi, ki pride na dnevni red v kongresu, ko se snide v izrednem zasedanju 11. aprila.

Borah je dejal, da priznava, da so v senatnem odseku vnanjih zadev različna mnenja o vprašanju trgovine z Rusijo, ampak on zahteva, da vlada odprto izjavi, kakšno stališče misli zavzeti proti Rusiji, tako da bo ves svet vedel, kje stojimo. Dalje je rekel Borah, da še ni prepričan, da Amerika popravi napake Wilsonove administracije glede Rusije.

Herbert Hoover, trgovski tajnik, je rekel z ozirom na Borahovo zahtevo, da je nova vlada nekoliko že razpravljala o vprašanju trgovine z Rusijo, ampak zaključnega ni še nič.

VREME.

Chicago in okolica: V torek oblačno in mrzlo; severozapadni vetrovi.
Solnčni izhod 5:52; zahod 5:03.

TRGOVSKA POGODBA MED NEMČIJO IN RUSIJO: POGOD- BA S TURČIJO.

Berlin, 20. marca. — Nemška vlada je večeraj objavila faksa, da je bila trgovska pogodba podpisana med Nemčijo in sovjetsko Rusijo dne 18. februarja t. l.

London, 20. marca. — Brezlična brzojavka iz Moskve sporoča, da je bila 16. marca v Moskvi podpisana pogodba med sovjetsko Rusijo in turško republiko v Anatoliji, na temelju katere so etabrirane bratske vezi med obema narodoma.

MIR MED POLJSKO IN RUSIJO PODPISAN.

Mirovna pogodba mora biti rati-
ficirana v Minsku v tridesetih
dneh.

ZADNJA POROČILA O KRON- ŠTATSKI AFERI.

London, 20. marca. — Brezlična uradna brzojavka iz Moskve, datirana 18. marca, ki potrjuje zavzetje Kronštata, sporoča, da sta bila Kuzmin, sovjetski komisar baltičske flote, in Vasiljev, predsednik kronštatskega sovjeta izpuščena iz ječe, v katero so ju vrgli protirevolucionarji dne 4. marca, ko so se bili polastili mesta in trdnjave. Kuzmin je pomagal pri končni likvidaciji upora.

Poročila iz Helsingforsa se glase, da je pobegnilo čez finsko mejo 1800 kronštatskih upornikov in beguni se zbirajo prihajajo. Finske oblasti so internirale begunce. Oddelek ameriškega Rdečega križa na Finskem je prevzel v oskrbo ranjenec.

New York, N. Y., 19. marca. — (Federated Press). — Radiogram iz Moskve, podpisan po G. Čičerinu, komisarju vnanjih zadev, in poslan tukajšnjemu listu "Soviet Russia," se glasi:

Moskva, 16. marca. — Položaj v Kronštatu se dnevno izpreminja nam v prid. Naše gibanje napram Kronštatu je bolj demonstrativnega značaja. Nač načrt je, da se Kronštad poda brez poskovanja trdnjave in nepotrebnega prelivanja krvi. Informacije, ki smo jih prejeli, potrjujejo prejšnja poročila o nezadovoljnosti in sporu med uporniki. Ljudstvo v Moskvi, Petrogradu in povsod drugod mirno čaka hitrega konca kronštatske aventure.

Brezprimerne kampanja laži v evropskem časopisju zasluži pozornost. Bila je prava orgija dnevnih laži in fantastičnih pravljic. Poročali so o punitih v najmanj tucat mestih, medtem ko je v vseh teh krajih vladal ves čas najlepši mir. Ta kampanja laži je bila očitno prej organizirana in primorani smo izjaviti, da so tujezemne vlade odgovorne za to najnovejšo obliko agresije proti sovjetski Rusiji, kajti lažnjive vesti so bile evidentno navdahnjene od zgoraj in zasnovane v nekem nevidnem središču. Smatramo to kampanjo za sovražni čin.

London, 20. marca. — "Times" so prejeli poročilo, da je bila rusko-poljska mirovna pogodba podpisana v Rigi v petek zvečer. Pogodba ima biti ratificirana v Minsku v tridesetih dneh.

Pogodba vsebuje brez malega vse tiste točke, ki so že bile sprejete v preliminarini pogodbi. Izvzemli točke glede ruske zlate rezerve, radi katere se niso mogli Rusi in Poljaki prej zediniti. Sovjetska vlada je namreč — po principu, da vse države, ki so se odcepile od stare Rusije, prejmejo proporni delež zlate rezerve — ponudila Poljakom 25 milijonov zlatih rubljev, tola Poljaki so zahtevali 70 milijonov. Končna sta se obe stranki zedini na 30 milijonov, ki jih Rusija izplača v enem letu. Kakšne vojne odškodnine ni od nobene strani. Pogodba ima vsega skupaj šestindvajset točk.

Mirovna pogodba je bila podpisana v plezni dvorani palače "Cr."
(Dalje na 3. strani.)

OLJE, OLJE JE ZDAJ NA DNEVNEM REDU.

AMERIŠKE KOMPANIJE IMA- JO KONCESIJE V KOLOM- BIJI.

Nekateri senatorji so spremenili
svoje nazore glede pet in dvajset
milijonov dolarjev odškodnine.

Washington, D. C. (Wn. Bur.) — Hardingovo priporočilo kongresu, da se odobri pogodba s Kolombijo — se razvija v škandal.

Senator Borah opozarja na fakto, da ima dolga lista ameriških oljnih korporacij koncesije na izrečno bogatem kolombijskem oljnim polju. Ali on povdarja, da so te koncesije odvise, če plačajo Združene države Kolombiji pet in dvajset milijonov dolarjev odškodnine, ki je pogojena v predloženih pogodbah.

"Čemu je to govorjenje o izravnavi velike krivice, storjene Kolombiji s tatvino Paname od republike," povdarja Borah. "če faktično dovoljujemo ameriškim oljnim kompanijam igrati za vladni denar!"

Med največjimi ameriškimi koncesionisti v Kolombiji je največja Tropical Oil kompanija iz Pittsburgha, v kateri je zainteresirana Mellonova skupina, druga pa je Gulf Oil Transport kompanija, ki spada z Gulf Refining kompanijo med najbolj važna Mellonova podjetja. Gulf Refining kompanija in Gulf Oil in Transport kompanija sta bili v večnem prepiru radi lastniških pravic z mehiško vlado na oljnim polju v Tampicu. Mellon je zakladniški tajnik in ima precej vpliva na vlado Kolombije in Mehike.

Nekateri bolj liberalni senatorji so hoteli podpisati pogodbo z namenom, da se izravna krivica, ki jo je storil Roosevelt Kolombiji. Uvaževali so, da je pet in dvajset milijonov dolarjev še dosti majhna odškodnina za panamsko otino. Ali sedanja odkritja so vplivala na senatorje, da so pričeli resno premišljevat o stvari.

Kolombija je nedavno sprejela dekret, po katerem so nacionalizirani vsi oljni depoziti. Fall je v senatu predložil sprememben predlog, po katerem se kolombijska vlada zaveže, da ne črta ameriških oljnih koncesij. Ta predlog je bil umaknjen, ko je višje kolombijsko sodišče odločilo, da dekret ni pravomočen. Borah zdaj obtožuje, da je kolombijski predsednik dejal ameriškim koncesionistom, če se pogodba in odškodnina ne sprejmeta, da sedanja vlada pade, prihodnja vlada pa črta koncesije. Senatorji McCumber, Lodge in Brandegee, ki so podpisali poročilo manjšine proti pogodbi, ko je bil Wilson predsednik, in ki se je trudili, da se pogodba sprejme, so zdaj za pogodbo. Fall je postal član kabineta. Standard Oil družba in razni parlamentarni zakulisniki v Washingtonu zdaj računajo, da bo pogodba sprejeta.

Javnost latinske Amerike je bila skozi leta sovražna Združenim državam zaradi krivice, ki je bila storjena Kolombiji. Vsi liberalni elementi v kongresu so želeli, da se povrne škoda. Vprav ti liberalni elementi so odkrili, da se prikazujejo izkoriščevalci v trenutku, ko se želijo podpisati pogodbo, katerih želje so, da evvam za pretakanje olja sledita armada in mornarica. Želje so aliene kot so bile v Mehiki.

To je je zanesljivo: Kolombija se ne bo dolgo časa veselila svojega trituma, če bo podpisala pogodbo. Ko ona izroči privatnim kompanijam svoje olje, bo odpor Mehike omiljen in razbita bo solidarnost latinske Amerike.

Liberalni elementi v kongresu so zato, da Kolombija dobi odškodnino, ne strinjajo se pa s tem, da bi imela oljne kompanije kakšen dobiček od te odškodnine. Če bodo liberalni elementi glasovali proti pogodbi, tedaj so to izvršili.

MEHIKA ZAPETA TUJEZEM- SKIM DELAVCI: OBREGO- NOVA NAREDBA.

Washington, D. C. — Državni department je prejel kopijo najnovejših naredb mehiškega predsednika Obregona, ki je odredil, da se inozemski industrija in rudarski delavci ne smejo naseljevati v Mehiki toliko časa, dokler ne bodo stalno vpisani v mehiški delavci, ki so danes brez dela. Izvzeti so le tisti naseljenec, ki imajo voljo naseliti se na farmah. S to naredb hoče mehiška vlada odpraviti brezposelnost.

DEBS JE PRO- TI PIKETOM V WASHINGTONU.

Socialistični veteran nasprotuje
demonstracijam pred Belo hišo in
stranka jih je preklekala.

JUSTIČNI TAJNIK SE RAVI Z DEBROVIM SLOVAJEM.

Atlanta, Ga. — Samuel M. Castleton, odvetnik Evgenia V. Debsa, je sporočil zadnjo soboto, da Debs nasprotuje sklepu socialistične eksekutive, da socialisti demonstrirajo s piketiranjem Bele hiše za njegovo osvobodjenje iz zapore. Debs je larskel željo stranka preklče ta svoj sklep.

Washington, D. C. — (Federated Press). — Izjava predsednika Hardinga po njegovem tajniku, da je naročil justičnemu tajniku Daughertyju za ponovni pregled Debsovega slučaja, je napravila dober vtis na tukajšnje socialistične in aploh vse tiste kroge, ki se zanimajo za amnestijo političnih jetnikov.

Abraham Tuvinn, ki je bil poslan somkaj od eksekutive socialistične stranke, da aranžira demonstracije pred Belo hišo za amnestijo dne 13. aprila, ko poteče dve leti Debsovega jetništva, je prejel telegram od tajnika stranke, Brantetterja, da so demonstracije preklčane na željo Debsa samega. Piketi pred Belo hišo odpadejo, toda parada za amnestijo se vrši kakor se glasi načrt.

Washington, D. C. — Justični tajnik Daugherty je dejal zadnji petek, da ga globoko zanima slučaj Evgenia V. Debsa, socialističnega jetnika v Atlantici in da bo v nedeljo začel proučevati zadevo nakar predloži svoje priporočilo predsedniku Hardingu.

KAKO SO GLAVNIŠKI DE- LAVCI GLASOVALI ZA STAVKO.

Chicago, Ill. — Dennis Lane, tajnik blaginjavne organizacije klavniških delavcev, je v soboto poročal, da je glasovanje o vprašanju stavke izpadlo kot sledi:

Chicago: za stavko 45,872, proti 819.

Kansas City: za stavko 5221, proti 79.

Wheeling: za stavko 522, proti 2.

St. Joseph: za stavko 1614, proti 17.

Cleveland: za stavko 1769, proti 42.

Omaha: za stavko 5459, proti 174.

Poročilo o rezultatu glasovanja še ni popolno, toda velike razlike v sedanjem razmerju glasov ne bo.

Lane in Brennan, odvetnik organizacije, sta odpotovala v Washington, kjer bosta konferirala s tajnikom vladnega oddelka za delo. Ako poročanje izpade brez uspeha, tedaj sledi splošna stavka v ameriških klavnišah.

V Tokiju na Japonskem so bili zadnji petek veliki izgredi pred parlamentom. Na tisoče demonstrantov je hotelo priti v zbornico in polietja jih je komaj odgnala.

Ker žele prekršiti račune privatnih oljnih interesov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s uredništvom

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v obliki p. n. (February 25-27) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DVANAJSTURNI DELAVNIK.

Skoraj neverjetno je, a vseeno je resnica, da je dvanaajsturni delavnik še uveden v mnogih jeklnah, dasiravno je na stotisoče delavcev brez dela in se jeklarske družbe ne morejo izgovarjati, da primanjkujejo delavci.

Kako dvanaajsturni delavnik vpliva na delavčovo zdravje, pripoveduje "Chicago Tribune". Dasiravno ta list zagovarja privatne bizniške interese, mu je ta predpotopni delavnik rakrana, ki jo je treba izrezati.

Dnevnik pripoveduje, ko so v letu 1908 vprašali jeklarskega mladega krepkega delavca v Carnegiejevem podjetju, kako sodi o dvanaajsturnem delavniku, je bil navdušen zanj. Zdaj je star šest in trideset let. Minilo je dvanaajst let, da dela po dvanaajst ur dnevno, a on izgleda, kakor da je star petdeset let.

To je naredilo dvanaajsturno delo iz krepkega in čilega mladeniča. Spremenilo ga je v starčka, ko je dosegel šest in trideset let. In če pomislimo, da je ta delavec pri šest in trideset letih že starček, da teh dvanaajst let ni užil nobenega veselja v svojem življenju in da je pusta in temna tudi njegova prihodnost, tedaj nehote sili naprej vprašanje, ali ima za delavca življenje sploh kakšno vrednost? In če trezno preudarimo življenje takega delavca, pridemo do zaključka, da življenje zanj nima najmanjše vrednosti.

Čudimo se, zakaj se množe samomorji, zakaj narašča število umobolnih in idiotično rojenih oseb. V dvanaajsturnem delavniku po jeklnah in nekaterih kemičnih tovarnah najdemo veliko vzrokov za te pojave.

Jeklarski magnatje ne dajo počenega groša, kakšne zle posledice prinaša dvanaajsturno delo. Oni hočejo proizvajati jeklo z najnižjimi troški in prodajati ga po najvišji ceni. Njim gre za profit in prav nobene solze ne potočijo, če postajajo krepki delavci zaradi profita starčki v najlepši moški dobi ali če ležejo v prerani grob. Jeklarski mogotci se bodo oklepali svoje izkoriščevalne metode, dokler ne bodo prisiljeni, da jo opuste.

Da se jeklarski magnatje prisilijo, da vidijo v delavcu človeško bitje, se morajo jeklarski delavci organizirati strokovno in politično. Nič naj se ne plašijo, če iz zadnje stavke niso prišli kot zmagovalci in če je triumfalni jeklarski trust. Hrust ne pade z enim mahljajem, torej se logično ne more poraziti jeklarski trust v prvem nakoku. Organizirati se je treba in čakati na ugodno priliko, tedaj se pa zopet zahteva, da jeklarski trust prizna delavske zahteve. Poleg strokovne organizacije se ne sme pozabiti na politično organizacijo. V zadnji stavki je bilo dokazano, da je bilo jeklarskemu trustu najljubše tam streti moč organizacije jeklarskih delavcev, kjer je imel jeklarski trust svoje poslušno orodje v občinakem svetu in na županskem stolu. Obe organizaciji — politična in strokovna — morata delati roka v roki za zboljšanje delavskega položaja. Kjer delavci poslušajo ta nasvet, tam tudi dosežejo uspehe.

En sam delavec ne more doseči ničesar. Če ni zadovoljen z delom v jeklni, mu pravijo, da naj gre s trebuhom za kruhom. Če se pa delavci aložni v vseh zadevah — v gospodarskih in političnih — tedaj je pa težko vsem delavcem reči, da naj si drugje poiščejo delo. Tak složen nastop pa delavci le takrat dosežejo, če se organizirajo strokovno in politično. Te besede ne veljajo le jeklarskim delavcem, ampak so izrečene za vse delavce, ki še niso prišli do spoznanja, kako velika moč je zanje v organizaciji. Podjetniki, jeklarski in drugi, so že zdavnaj spoznali to resnico, in za to so dobro organizirani gospodarsko in politično. Kar je pa za podjetnike dobro, ne more škodovati delavcem.

PROTIŠTRAJKOVNA BOLEZEN SE ŠIRI.

Iz Austina, Texasa, poročajo, da so se privatni bizniški interesi nalezli protištajkovne bolezni tudi v Texasu. Tukajšnja bolezen se malo razlikuje od enake bolezni v Kansasu in drugih državah, v katerih se je protištajkovni bacil zajedel v možgane privatnih podjetniških in denarnih interesov, ampak bolezen je ravno tako nevarna delavcem v tej državi kot v drugih državah, v katerih kaže druga znamenja podjetniške nestrpnosti.

Po predlogi, ki je bila predložena državni legislaturi, bo delavec sicer lahko zastavkal, ali izvršil bo takoj zločinsko zaroto, ko bo nagovarjal drugega delavca, da se pridruži stavki. Prepovedani so tudi bojkoti v vseh formah.

Za predlogo se silno ogrevajo vsi zakonodajci, ki niso naklonjeni delavcem, ampak imajo vedno polna usta o demokraciji.

Delavske organizacije protestirajo proti tej bolezni, ki ima to slabo lastnost, da ne škoduje tistemu, katerega se je prišla, ampak učinkuje na tistega, katerega bolnik sovraži.

DOPISI.

Joliet, Ill. — V marsikaterem dopisu iz raznih naselbin v Zdr. državi opazim eno in isto pesem glede nezavednega delavstva. In tako je tudi tukaj: Ponižno hlačevanje napram našim izkoriščevalcem.

In tako je tudi tukaj v Jolietu. Imamo cerkev, ker brez te bi slovenska naselbina tukaj gotovo ne mogla obstati in bi mogoče vrag poiziral celi Joliet. Precejšnja večina tukajšnjih rojakov je tako udana Rimu, da so boljši Rimljani kot pa prebivalci mesta Rima samega, in radi tega je tudi najbrže dobil Joliet ime "Ameriški Rim." Če človek tukaj le nekaj omeni, kar bi bilo v korist delavstvu, takoj zavpijejo ponižal hlapec Rima, "ta je rdečkar in hoče, da bi napravili iz cerkve skladišče." Jas ni mam prav nič proti cerkvi, ako bi cerkveni voditelji bili v resnici z ljudstvom, namreč z onim delom ljudstva, ki je pa precej velik, ki je izkoriščen, ko bi narodu v resnici oznanjali ono, kar je učil oni, katerega namestniki se sedanjih duhovnih raznih var smatrajo, ko bi v resnici oznanjevali ljudstvu pravi Kristusov nauk. Toda iskustvo zadnjih let nas učijo, da delajo ravno nasprotno. Kristus se je zavzel za vse zatirane in izkoriščane narode, učil: "Ljubite se med seboj." "Ljubite svojega bližnjega bolj kot sam sebe." In kaj nas učijo duhovni razni ver sedaj? Pomagajo izkoriščati še itak dovolj izkoriščane narode, so ponižal hlapec najvišjih izkoriščevalcev, mesto "Ljubite se med seboj" sejejo sovražstvo in preprij. hujšajo narod proti narodu in vse to v "znamenju sv. vere". Kako je zapisal France Prešern v svojem eposu "Krat pri Savici", ki je najboljša njegovo delo: "...v eni roki križ v drugi meč..." Ali mi more kdo oporekati, da ni bil slovenski narod svobodni do prihoda misijonarjev iz Solnograda, ali niso bili ti misijonarji in oznanjevalci Kristovega nauka predhodniki nemških viteзов in grofov, ki so zasti njili Slovence? In to se dogaja še danes.

Kdorkoli sedaj uči in oznanja ljubezen med narodi, ga takoj proglasijo za sovražnika ljudstva, broveverca, sploh priganjajo ga za sovražnika sedanjega reda. Ako se ne motim, je glavno jeдро prave kršćanske vere in največji nauk Krista "ljubezen". In torej, kdor oznanja ljubezen, to je glavni nauk Krista, je brezverec! In pravi vernik je pa oni, ki seje sovražstvo in ga še oplo podpihuje! Ironija! Da je doleteli, ki oznanja ljubezen med narodi, ki uči, narodi ljube se med seboj, sovražnik podnjojnega reda, pa ne bom oporekal, kajti sedanjí red — obstoji iz samega sovražstva med posameznimi narodi.

Ko bi duhovni oznanjevali v resnici pravi Kristusov nauk, bi ne bilo nikakršnih vojn in človeških moritev na debelo, ker je Kristus rekel, kot je v sv. pismu zapisano "Kdor napada z mečem, bo z mečem pokončen." Toda, nasledniki Krista, vsaj hčejo biti, so sami vodili najbolj krvave vojne, sami hujšali narod proti narodu, sami pozivljali narod na vojno. Zavrgli so torej nauk Krista, izneverili so se svojemu učniku, zapustili so ga.

Dotlene pa, ki oznanjajo ljubezen med narodi, prezanjajo, mečejo v ječe, kot so naredili farizeji z Kristom, ki je bil obsojen od farizejev in velikih duhovnov in pismarjev edino radi tega, ker je učil "Ljubite se med seboj."

Omenil sem že, da imamo tukaj v Jolietu precej krasno stavbo, namreč cerkev. Namo pa smo tukaj v Jolietu tako srečni, da imamo cerkev, takih sloven-

skih naselbin je precej v Ameriki. In ne samo slovenskih, sploh jugoslovanskih. Kjer je cerkev, gotovo mora biti precej udobno stanovanje za dušnega pastirja, torej župnišče. Iz tega se sprevidi, da smo Jugoslovani precej dobroščerni in da radi podpiramo razne ustanove. Toda vprašam vas, dragi čitatelji, kake koristi imamo od cerkev? Nekateri bodo gotovo rekli, da so cerkve potrebne, da se v njih rešujejo duše in da se pripravljamo za življenje na "onem svetu." Dobro. Jas bi jih pa sedaj vprašal, kaj nam pomaga dobro življenje na "onem svetu?" Ali bi ne imeli ves jugoslovanski narod desetkrat več koristi, ko bi za ta denar, katerega žrtvuje za razne cerkve, za odkrbo toliko dušnih pastirjev, katerega potroši za zidavo cerkev in farovžev, zbral in zgradil dom, v katerem bi dobili odkrbo bolehnih in za delo nezmožnih jugoslovanskih delavci, o troci brez staršev. In pri tem je še nekaj drugega. Cerkev, katere zgradi ljudstvo, katere vzdržuje ljudstvo, farovži, katere isto tako zgradi ljudstvo in vzdržuje tudi ljudstvo, ni ljudska last, ampak last škofov, oštrima hierarhije. In ako bi s tem denarjem, katerega prav po nepotrebnem potrošimo za cerkve in farovže in za vzdrževanje istih, zgradili zavetišče za vse Jugoslovane, bi bilo to zavetišče lastnina vseh Jugoslovancev, torej lastnina naroda, lastnina ljudstva. In kaj je bolj potrebno, cerkve ali tako zavetišče, odgovorite čitatelji.

Mogoče bo kak nejeveren Tomaž skimal z glavo in rekel, kaj takega je nemogoče. Toda ta je ymoti. Pogledimo, koliko slovenskih in sploh jugoslovanskih podporuh zvez in jednot imamo, koliko cerkva in farovžev vzdržujemo Jugoslovani. Ako bi se vse jugoslovanske podporne jednote in zveze zavzele za stvar, ako bi Jugoslovani žrtvovali ves denar, katerega žrtvujejo za cerkve, žrtvovali za zavetišče, imel bi lahko jugoslovanski narod zavetišče, ki bi bil ponos vsem Jugoslovancem, bilo bi vzgled drugim narodom. Toda žal, narod se ne ni prebudil, narod še spi. Za nepotrebne stvari ima še vedno dovolj denarja, za narodu v resnici koristne stvari ga pa nima.

Ne bom se spuščal v podrobnosti takega zavetišča, ker se je o tem že toliko debatiralo. A ostalo je vse le pri debati. Delovalo se je že, da bi samo Slovenci zgradili zavetišče, zbirali tudi še denar, toda ostalo je le pri tem. Do katerega cilja smo pa se daleč, daleč... ker narod še ni prebudit. In zrel ni, ker vernije se preveč v "življenje na onem svetu", ker se bolj briga za življenje "na onem svetu" kot pa za življenje na tem svetu. In dokler bo narod vzel dušnim pastirjem, dokler bo imel dovolj denarja za cerkve in farovže in dušne pastirje, toliko časa ne bomo prišli do cilja — zavetišča. Prepričan sem pa, da ni daleč čas, ko bo narod spregledal, da je življenje "na onem svetu" prazna bajka, da so cerkve nepotrebne, da so v škodo delavstvu in narodu, da so agencije naših izkoriščevalcev, da so sedanjí dušni pastirji samo ponižni hlapec izkoriščevalcev ljudstva in naroda, tedaj bo mesto prispeval cerkvi prispeval za dom onemogočim in bolehnih delavcev, za dom sirot, otrok brez staršev, in prepričan sem tudi, da bo sedanje umetno vzgojeno sovražstvo med Slovenci, Hrvati in Srbi izgubilo, da se bodo v resnici zednili in delovali v proevit naroda, da bodo pometli s svojimi izkoriščevalci in si podali bratsko roko, kot narod, ki je bil izkoriščen v vseh oziirih, ki se je pa otreasal svojih izkoriščevalcev.

V Jolietu je še veliko takih rojakov, ki se boje imena Jugoslovani kot budič križa. Beseda Jugoslovani jim je nekaj strašnega, naravnostilvega. So pa še

zvesto udani razpadli Avstriji, pozabiti še ne morejo Hababuržanov in še vedno trdijo, da bo Karel še vladal v Avstriji. Sploh ne razumem, da so Avstrijaki še vedno tukaj, da ne gredo tja in pomagaje Korlanu.

V tukajšnjih tovarnah je takorekoč obrat popolnoma istovrsten. V nekaterih delajo po tri dni na teden, ali velika večina delavcev je pa brez dela. Življenske potrebe so pa še vedno po eni in isti ceni, kot so bile takrat, ko smo delali s polno paro. Saj magnatje se ne brigajo za nas delavce, ker oni imajo vsa ga dovolj, kar jim požel arce. Njim je vseeno, če tudi vsi delavci od lakote pomriemo. Kaj to njih briga.

Vodstvo tovarne "Illinois Steel Co." je naznanilo, da je uveden devetindni delavnik mesto 12urni, v tovarni American Steel and Wire Co., je pa uveden mesto 12urnega deseturni delavnik, to velja namreč za nočno delo; kot se pa nekaj čuje, bo nočno delo sploh odpravljeno, da bo tovarna obratovala samo podnevi. Noč je za počitek, ne pa za delo. Toda ni treba misliti, da so jeklarski mogotci to storili valde "ljubezni" do delavcev. Oni so to storili, da "pokorijo" delavce.

Bosi v tovarnah pa postajo vedno bolj predrzni. Ako le črhne besedice, ki ni po volji bossa, ti takoj da teden ali dva počitnice, ako jih pa sam želiš, jih pa ne da. Vzrok temu je, ker smo neorganizirani in kot s takimi lahko delajo kar hočejo, ker nimamo nikjer nobene zaslombe.

Da odpravimo te vnebovpijoče krivice, ki se nam delavcem go-dijo, se moramo organizirati strokovno in politično. Kajti naši nasprotniki so dobro organizirani, ker so spoznali vrednost organizacije, edino mi delavci smo še toliko brezpametni, da se ne brigamo za organizacijo. In naši nasprotniki imajo tudi velik vzrok, da delujejo na vse mogoče načine, da delavstvo še bolj cepijo, da se poslužujejo vseh mogočih sredstev, da se delavci ne organizirajo, ker vedo, ako bi se delavstvo organiziralo, da je to njih pogin. In delavstvo je še toliko zaslepljeno, da bolj veruje nasprotnikom in njihovim hlapcem, kot pa svojim lastnim tovarišem, raje podpira veeblizniški časopise kot pa svoje lastne časopise. Ne sprevidi, da je ravno časopise ona sila, ki strnjuje delavske vrste, ki podučuje delavstvo v boju zoper izkoriščevalce, ki izobrazuje delavstvo in kaže pravo pot do končne osvoboditve izpod meznega suženjstva. Marsikatega rojaka sem že čul, ki je rekel, da ne mara takega lista, ki piše zoper duhovne, ne, toda malokatega sem pa slišal, ki je rekel, da ne mara takega lista, ki piše zoper delavstvo. Ko bi bil dosledni, bi ne marali takih listov, ki strupeno napadajo vse, kar služi v korist delavstvu, ki eliva gnojnico na delavske organizacije.

Rojaki, spregledite in organizirajte se. Ne poslušajte krivih prerokov, ki vam obljubujoo nebesa na "onem svetu", ampak poslušajte delavske voditelje, ki vas učijo, da se morate organizirati strokovno in politično. ako hočete imeti nebesa "na tem svetu". Naročajte dobre delavske liste, štajte jih in podpirajte. Ispolnjujte dolžnosti, katere vam nalaga vaš razred. — Narodnik.

St. Michael, Pa. — V tukajšnjem premogovniku je ponesrečen 10. marca t. l. rojak Frank Turk, doma iz Loskega potoka na Kranjskem. Prišel je pred dobrimi tremi tedni iz Georgije in se nameraval stalno naseliti v tukajšnji naselbini. Dobil je delo v tukašnjem premogovniku. Delal je komaj tri tedne, ko ga je doletela nesreča pri delu. Utrgala se je nad njim plast kamenja in premoga in podslu njega in njegovega tovariša Ignacia Kosa, domo Hrvata. Omenjeni rojak je bil na mestu mrtev, tovariš je pa dobil zelo nevarne poškodbe in je malo upanja, da okreva. Nalaja se sedaj v bolnišnici.

Pogreb ponesrečenega rojaka se je vršil 13. marca popoldne, katerega je odkrbelo društvo št. 190 SNPJ. Ponesrečeni rojak je bil tukaj še malo poznan raditega se je zavzelo za njegov dostojen pogreb omenjeno društvo, ker ni bil pri nobenem drugem društvu. Rojaki so tudi zbrali nekaj prostovoljnih prispevkov, da so ku-

pili venec in ga položili na krsto pokojnega rojaka.

Zgoraj omenjenemu društvu kakor tudi rojakom, ki so položili krasen venec na krsto ponesrečenega rojaka se v imenu starištev pokojnika, katere zapušča v stari domovini, najlepše zahvaljujem. Najlepša hvala tudi rojakom, ki so se udeležili pogreba in ki so čuli pri mrtnaškem odru "Staršem ponesrečenega rojaka pa izrekam najljubše soznanje. — Počivaj mirno, dragi prijatelji. — Anton Kolmerli.

Libby, Mont. — V tukajšnjih lesnih delavnicah in na žagi je vse delo suspendirano za nedoločen čas. Za varok temu navajajo, da mora biti veliko popravljene ga in vstavljeni novi stroji. Skladšče je polno raznovrstnega lesa in lesnih izdelkov in naročila prihajajo tudi zelo počasi. V nekaterih delavnicah so delavci še na delu, kot n. pr. strugarji, ki pa delajo le par dni v tednu.

Kakor se nekaj čuje bodo pričeli z obratom po prvem aprilu, ako bodo vsa popravila gotova. Odpravili so tudi osamurjeni delavnik in kot so nam že naznanili, bomo morali delati po deset ur na dan. "Regulirali" so tudi plače; preje smo dobili po 56; 59 in 60c, na uro, in odsedaj naprej nam bodo plačevali po 43, 47 in 49c na uro. Nekateri tukajšnje družbe pa plačajo še slabše in sicer po 38 do 40c.

In kdo je temu vzrok? Delavci sami, ker se ne brigamo za volitve in ker še vedno večina delavstva verjame več profesionalnim političarjem kot pa svojim tovarišem. — Mike Storr.

Verona, Pa. — V tem malem mestu je naseljenih še precejšnje število Slovencev in Hrvatov, in večinoma vsi lastujejo svoje hiše.

Dosedaj je bilo zelo malo brezposelnih. Toda tukašnja tovarna Verona Steel Casting Co. je zaprla vrata, ki je še prej dvakrat utrjala plačo. Obrat je ustavila 16. marca in ni nič naznanila, kdaj da prične zopet z delom.

V tukajšnji naselbini imamo samo eno podporno društvo, namreč društvo št. 216 SNPJ, katerega članstvo je naraslo meseca februarja do števila 51. Tukaj je naseljenih še veliko rojakov, ki niso pri nobenem podporne društvu.

Zelo priporočljivo bi bilo tudi, da bi se naše društvo združilo z bližnjim društvom št. 394, ki je v Oakmond, Pa.

Ako bi se Hrvati brigali kar za podporno organizacijo, bi prav lahko imeli tukaj društvo N. H. Zajednice, toda velika večina se ne misli ne na kako podporno društvo. Zelo malo Hrvatov je, ki so pri tej organizaciji, ki so pa člani društev v drugih naselbinah.

Vseled zelo slabih delavskih razmer je tudi vsaka agitacija za kako društvo zelo otežkočeno. Brezposelnost je vedno večja, druginja se pa tudi nikamor ne premakne. — Nekateri so se pričeli pripravljati, da odidejo iz te naselbine, toda kam, to je pa drugo vprašanje. — M. Majcan.

So. Chicago, Ill. — Tukajšnji fajmošter se je v zadnjem času poslužil neke posebne taktike, kako dobiti več denarja od pohlevnih ovčie. Neke nedejlo zjutraj je namreč naznanil v angleškem in slovenskem jeziku, da morajo cerkveni mošnje, ki pobirajo po cerkvi med mašo in pridigo denar, odstraniti iz cerkve alehrnega, kdor ne plača deset centov za sedež. Navzoči v cerkvi so se kar spogledovali in čakali, kdaj da bodo veleli cerkveni mošnje onim iz cerkve, ki ne plačajo. Toda ne vem, ali so se nestrabili ali so pa imeli več pameti kot fajmošter, ker niso izpolnili povelja.

Ne verjamem, da bi kaj dosegel s tako taktiko, in tudi ne verjamem, da bi tako postojal v tukašnjim farani, kot je v Italijani Slovenci se ne bodo pustili s silo odstranjevati iz cerkve, ker se bodo raje izognili prostorov, v katerih se jim grozi odstranitve s surovo silo. Ako bo šlo tako, bodo kmalu vsi sedeži prazni v cerkvi, katere bo lahko gospod fajmošter rabil pri napravljanju ognja v peč. — Delavec.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. Č. Reta, Pa. — Vaš dopis smo dobili prepozno, da bi ga objavili pred konvepcijo SNPJ. Zakaj ne pošljete preje? — Poslavec.

VELIKA BRISLOVKA V SO. CHICAGO.

Šest mrtvih; škoda zanaša \$10,000,000.

South Chicago, Ill. — Silna eksplozija, ki je stresala ves Južni Chicago v obsegu pet milj kakor močan potres in katero je bilo slišati tudi v Benton Harborju ostanom Michigananskega jezera, je v soboto zvečer skoraj popolnoma uničila veliki Armourjev elevator (žitna shramba) na 122. cesti, ob Calumetaki reki. Kolikor je bilo v nedeljo znano, je šest oseb izgubilo življenje in okrog dvajset je ranjenih; 200 službenec je dvajset minut prej zapustilo elevator in s tem ušlo gotovi smrti. Vžrok razstrelbe, ki je sledila ognju, je neznan. Škoda znaša od šest do deset milijon dolarjev. V elevatorju je bilo sedem milijonov bučljav žita, največ koruze, ki je uničeno.

CARJEVI DRAGULJI V AMERIKI.

New York, N. Y. — Dragulje ruskega carja so že večkrat prodali na Angleškem, Holandskem, v Franciji in še v drugih deželah. Končno je bila Amerika tudi tako srečna, da so carjeve dragulje pripeljali v New York. Velika sreča!

Colninski uradniki so prejeli obvestilo, da pripelje carjeve dragulje v Ameriko portugalski parnik "San Vincente", ki je zapustil Portugalsko prvega februarja. Obvestilo je pripovedovalo, da so dragulji dobro shranjeni na parniku in v posesti odločnih mož, ki si jih ne dajo iztrgati.

Od tega časa so colninski uradniki nestrno čakali, kdaj portugalski parnik pomoli svoj rivec v newyorški pristan. Končno je le prišel v luko in takoj se je colninski nadzornik podal v večji družbi colninskih službenec na parnik. Iskali so in iskali in slednjič so v kabini zdravnik odkrili malo škrinjico, v kateri so ležali dragulji. Najeli so avtomobil in ga dobro zastražili. Ko so pripeljali dragulje v pisarno, so poklicali strokovnjaka, da jih oceni. Ali glej ga zlonaka, komaj se je strokovnjak z neke kislane do tekmil draguljev, so se stopili. Izgledali so kot kača!

NEKAJ POŠTNIH TATOV IN ROPARJEV PRIJETIH.

Chicago, Ill. — Zvezni uradniki so prijeli tri ženske, dve v Chicagu in eno v Toledu, ker so v zvezi s poštnim ropom, izvršenim dne 17. februarja, in pri katerem so roparji odnesli več kot tri de-

trinke milijona dolarjev. Dva tolovaja, ki sta sodelovala pri ropu, sta pravočasno odnesla zdravo kožo.

Oblastveni organi so prijeli na sled temu tatinskemu krožku, ker so ženske izdale preveč denarja za potratno obleko in zganje.

Prijete ženske so mrs. Myrtle Le Mack, gđe. Margarette Munroe in mrs. Welbecker. Harry La Mack, ki je baže vodja tega krožka, je pobegnil s \$790,000 v gotovini in obveznicah.

PRVO DELO NOVEGA DELAVSKEGA TAJNIKA.

Washington, D. C. — Prvo delo novega delavskega tajnika Davisa je bilo, da je imenoval podtajnikom mesto Louis Posta nekoga Edward J. Henninga iz San Diega. Henning je advokat in pravi svetovalec podporne organizacije, katere predsednik je delavski tajnik. Nekateri bodo kljub temu še nadalje trdili, da nimajo podporne organizacije nič opraviti s politiko, kakor noče videti, ostane slep vse svoje žive dni.

HUDIČ MU JE UKAZAL IZVRŠITI UMOR.

Warsaw, Ind. — 18-letni farmarjev sin Virgil Decker je priznal, da je umoril svojega tovariša, Le Roy Lovetta. Umor je bil izvršen v mali koči ob reki Tippecanoe. Ko so ga vprašali, zakaj je umoril svojega tovariša, je Decker odgovoril: "Hudič mi je ukazal, da naj izvršim umor." In ko so se nadalje silili vanj, zakaj ga je umoril, če ni izvršil umora zaradi tega, ker njegov brat Fred lahko potegne zavarovalnino za trideset tisoč dolarjev, je zopet rekel: "Bil je moj tovarik. Ne vem, zakaj sem ga umoril, hudič me je obsedel."

PROTIDELAVSKA PREDLOGA JE SLA.

Indianapolis, Ind. — Zakonska predloga, ki prepoveduje razpustitve štrajkovnih straž, je bila po ostri in viharni debati v legislaturni zbornici odklonjena. Nasprotniki delavstva so doživeli hud poraz. Nasprotniki predloge so povdarjali, da je taka predloga absolutno nepotrebna, ker so grožnje, napadi itd. prepovedani že po drugih postavah.

RUDARJI SE BODO BORILI PROTI ZNIŽENJU MEJDE.

Indianapolis, Ind. — John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, je izjavil, da se bo rudarska organizacija bojevala z vsemi sredstvi proti vsakemu po-

izkustu za znižanje mejde. To izjavo je podal Lewis ker hočejo premogovniški podjetniki znižati mejde v državi Washington.

Premogovniški podjetniki, ki proizvajajo premog na trg, so zapeli svoje rudnike, ker so rudarji odločno odklonili znižanje mejde.

GOVERNOR V ARKANSASU NE DA ČET PROTI STAVEKIJEM.

Little Rock, Ark. — Šerif Johnson v Boone County je apeliral v sodboto na gubernorja Thomasa C. McRaeja, da naj hitro pošlje milicije, ki naj "čuvajo" lastnino Missouri in North Arkansas železnice in omogočijo obrat na tej progi, ki je ustavljen valed lokalne stavke železničarjev. Gubernor je odgovoril, da vojaške čete niso potrebne.

Socialisti pomagali poraziti komuniste v Parizu.

Pariz, 17. marca. — Pri ožjih izrednih volitvah v dvema poslanskima okrožjema v Parizu sta bila izvoljena kandidata narodnega bloka (združenih buržoaznih strank). Dobila sta okrog 70,000 glasov, komunistična kandidata Loriot in Souvarine pa 58,000 glasov. Pri prvih volitvah je bilo oddanih 37,000 glasov za narodni blok, 33,000 za komuniste in 24,000 za socialiste. Ker ni bilo absolutne večine, sta bila narodni blok in komunisti v ožje volitve. Buržoazija je pričakovala, da bodo socialisti podpirali komuniste pri ožjih volitvah, pa je poglajala na voliče vse, kar je mogla, a še se je bala poraza. Toda socialisti so pozvali svoje volilce, da naj ostanejo na volilni dan doma in tako je bila zagotovljena zmaga narodnemu bloku. Loriot in Souvarine sta v zaporu še od maja lanskega leta zaradi "zarote proti državi".

Vrangel moleduje Ameriko za denar.

Carigrad, 19. marca. General baron Vrangel, bivši protiboljševski vodja na Krimu, je poslal prošnjo vladam entente in Združenim državam, da naj prispevajo denar za obdržanje njegove armade, ki je "zadnja izveščana protiboljševska sila, ki še obstaja na svetu." Ako ne dobi finančne pomoči, pravi Vrangel, bo moral to "zadnjo protiboljševsko silo" razpustiti. Francija, ki je do sedaj vzdrževala Vranglovo četo, je pa dala baronu grdo klopno, ko mu je svetovala, da naj pošlje svoje razcapane čete domov v Rusijo, kajti njegova "armada" izvzemši oficirjev bi ne

bila pustila Krima boljševikom, če bi bila kaj vredna.

MIR MED POLJSKO IN RUSIJO JE PODPISAN.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Se glave," ki je bila prej lastnina velikih trgovcev v Rigi. Jan Dombski, načelnik poljskih delegatov, je prvi podpisal. Njemu je sledil Adolf Joffe, načelnik sovjetske delegacije, in potem so se vrstili Počubinski, zastopnik sovjetske Ukrajine, poljski general Negorijev in drugi. Pogodba je tiskana v ruskem, poljskem in ukrajinskem jeziku.

Po končanih ceremonijah je Dombski v kratkem govoru izrazil upanje, da bo Poljska živela v prijateljstvu s sovjetsko Rusijo. Rekel je tudi, da Poljaki ne bodo pozabili dobrega razpoloženja, ki je vladalo med utrovnim pogajanjem v Rigi od strani ruskih delegatov.

KENTUCKY TOBAC — Hitro okusno, dišeče in naravno vrenje za žvečenje in kajenje. Posebna ponudba, 3 funte tobaka za \$1.00 s poštnino vred.

Kentucky Tobacco Association Dept. 247, HAWESVILLE, KY.

CENE ZA DENARNE POŠILJAVE.

Zaradi pogostega menjavanja kurza je nemogoče postaviti stalnih cen za denarne pošiljave. Poleg tega je zaradi oddaljenosti med nami in "Prosveto" nemogoče imeti v listu cene za isti dan kakor izide list. Zato bomo navajali cene za dan nastaj.

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00	K 260
5.00	K 650
10.00	K 1,300
20.00	K 2,625
50.00	K 6,560
74.00	K10,000
370.00	K50,000
740.00	K100,000

Za slučaj, da hoče kdo poslati denar v dinarjih, naj računa 4 krome za en dinar.

V Italijo pošljemo za:

\$ 5.00	120 lir
10.00	245 lir
20.00	500 lir
30.00	1,000 lir
195.00	5,000 lir
385.00	10,000 lir

Denar naj se pošlje po poštini money-order ali po bančnih draftih ali Express čeki ali v registriranih paketih na:

ZAKRAJČE & ŠOLANK, 70-98 Ave., New York City

Slovenska Narodna

Ustanovljena 2. aprila 1904.

Podporna Jednota

Izbor: 17. junija 1917 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-58 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vlasov Cukhar, predsednik Anton Hrach, Box 140, Cantonburg, Pa. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Burger, gl. blagajnik John Vavrick, upravni gl. gl. Vito Gadin.

POROTNI ODBOR:

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill. Martin Sulcman, Box 278, Bartonburg, Ohio. Jan Radicki, Box 432 Southon, Pa. Frank Semak 2800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio. John Egan, Box 522 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODBOR:

ONREDNI OKROŽJE: Paul Burger, predsednik, 2657-58 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZGODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 288, Moden Run, Pa. Anton Radicki, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Hrach, Box 140, Canton, Penn. na javnem. Lee Kuber, Box 245, Gilbert, Minn. na javnem.

Nadzorni odbor:

Matt Petrovič, predsednik, 18017 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio. Jakob Ambrosi, 418 Pierce St., Brooklyn, Minn. Peter Berak, 2123 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vlasov Cukhar, John Underwood in Matt Petrovič.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Alst, 2123 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trid, Box 101, Lawrence, Pa. John Green, 242 Englewood, Detroit, Mich. Jan Radicki, 1191 S. St. St., Cleveland, Ohio. Mary Udoviz, 1644 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": John Zavaršnik. POŠTA — Korrespondenca s gl. uredništvi, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika in na vse Predsedništvo S. N. P. J., 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE NADEVE BOLNIŠKE PODPORNE SE NALOŽI: Bolniška uprava S. N. P. J., 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJAVE IN STVARI, ki se pošljejo gl. izvrševalnemu odboru in jedni vedno se naložijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADVEJE V SVETU S BLAGAJNIKOM POŠLA se pošljejo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje gl. poslavljanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spodaj.

Vsi prihodnji gl. poslavljanji se naj pošljejo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodnje poslavljanja glavnice se naj pošljejo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni, splošno, strokovni in splošno vsebno so v svet s glavnico jednote, naj se pošljejo na naslov: "Prosveta", 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

KAKO SE UČITI ANGLEŠKO.

VAŽNO NAZANILLO.

Vzemite v roke angleško knjigo ali časopis, beležnico (note book) in Angleško-slovenski besednjak, ki ga je sestavil Dr. Kern. Vaško neznano besedo poiščite v besednjaku, kako se izgovori in kaj pomeni; zapišite neznano besedo v beležnico in jih večkrat ponovite. V par mesecih boste imeli lep zaklad angleških besed, katerih bi ne dali za sto tisoč dolarjev. Jeneški in zimski večeri so kot nalašč za učenje. Vaška slovenska hiša bi morala imeti ta besednjak. Naročite ga na sledeči naslov:

Dr. F. J. KERN, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Cena besednjaka je \$5 s poštnino vred. Istotam lahko naročite za \$1.25 Zornanove pesmi, ki vam bodo ugajale.

ANTON ZBAŠNIK,

Slovenski javni notar,

102 Bakerhill Bldg., Pittsburgh, Pa. (Nasproti Allegheny County sodišča)

ali siveč na domu: 208-57th and Butler Sts.

VELIKA NOČ

na bilje in sedaj je čas, da pošljete denarno pomoč našim sovražnikom

NAŠA POSLUŽNOST je najhitrejše in naše cene so najnižje, naše izplačevanja denarja najhitreje.

ŠIFKARTE PRODAJAMO na vse proge po originalnih cenah.

JAVNA NOTARSKA dela izvršujemo pravilno, točno in pošteno.

PREJEMAMO DENAR na ulogo in hranitev, ter plačamo po 4% obresti.

Za vse pojavnosti in podrobnosti pišite na:

AMERICAN UNION BANK,

IVAN NEMETH, predsednik.

Glavni urad: 10 East 22nd St. NEW YORK CITY. 1897 Second Ave.

Podružnica:

ZA \$100 DOBITE \$1000

Ne zamudite te zlato prilike, pomagajte sebi in svojem v domovini. TU SO FAKTA, kako je naš slovenski bankir HENRY C. ZARO v roku 18 dni dostavil denar na hranilno vlogo v Mestno Hranilnico v Ljubljani.

Odpravlja
potnike v
domovino
v 24 urah

Iz New Yorka
v Ljubljano in
obratno.

Jamčimo naše po-
ste. —

Dobavljamo potnike
iz domovine v naj-
krajšem času, di-
reltno z jamčenim
ugovorom.

Bank of America

NEW YORK

1000 JUG. KRON ZA \$7.40

Daje vam vaš bankir Zaro in dostavlja jih v domovino v najkrajšem času in to pod pismenim jamstvom. Ako se denar ne dostavi vam vrne denar.

ERZOLJAVNO IN JAMČENO dostavlja denar v domovino za 2.50 v roku treh dni.

ZA VSE KARKOLI POTREBUJETE, DAJE VAM BREZPLACNO IN TOČNO VSA POJASNILA.

Bank HENRY C. ZARO, 39 Cooper Square, New York City, N. Y.

Vojna je kon-
čana.

Dalmacija je
naša.

D'Annunzio je po-
gnan.

V domovini je do-
volj dela, blagosta-
nja in bogastva.
Kdor nima volje
je dobi nastoj v
Jugoslaviji, ki je...
danes velika ev-
ropska sila.

Največja Slovenska Banka v Ameriki.

V 3 TEDNIH VAM POSLJEMO

Val denar, ki ste ga namenili na svojo in starejšino

in v šestih tednih

boste prejeli lastnoročno podpisano potrdilo od prejemnika denarja.

Denar pošljemo po dnevnem kursu. Naše banko smo pod državnim nadzorstvom in lahko nam brez dvoma poveste svoj denar.

Prodamo vam naše (Hikarte) na vse proge, ter vam pripeljemo tudi svoje in starejšino. Izgledajo tudi po (po) in vse druge, kar je potrebno za potovanje in Ameriko in domovine in v domovine v Ameriko.

Pišite nam za poštne in slovenske listine.

SLAVONIC IMMIGRANT BANK

404 West 25 Street New York, N. Y.

Kapital \$100,000.00 Rez. zadržan \$30,000.00

VELIKA NOČ

na bilje in sedaj je čas, da pošljete denarno pomoč našim sovražnikom

NAŠA POSLUŽNOST je najhitrejše in naše cene so najnižje, naše izplačevanja denarja najhitreje.

ŠIFKARTE PRODAJAMO na vse proge po originalnih cenah.

JAVNA NOTARSKA dela izvršujemo pravilno, točno in pošteno.

PREJEMAMO DENAR na ulogo in hranitev, ter plačamo po 4% obresti.

Za vse pojavnosti in podrobnosti pišite na:

AMERICAN UNION BANK,

IVAN NEMETH, predsednik.

Glavni urad: 10 East 22nd St. NEW YORK CITY. 1897 Second Ave.

Podružnica:

